

El papel de los Centros de Educación Especial en el proceso hacia sistemas educativos más inclusivos. Cuatro estudios de casos: Newham (UK), New Brunswick (Canadá), Italia y Portugal

Echeita, G., Simón, C (Coords.), Muñoz, Y., Martín, E., Palomo, R. y Echeita, R.

Edita. Ministerio de Educación y Formación Profesional. Centro Nacional de Innovación e Investigación Educativa (CNIIE) (2020)

Accessible a <https://sede.educacion.gob.es/publivena/el-papel-de-los-centros-de-educacion-especial-en-el-proceso-hacia-sistemas-educativos-mas-inclusivos-cuatro-estudios-de-casos-newham-uk-new-brunswick-canada-italia-y-portugal/educacion-especial-y-compensatoria/24126>

Diferents organismes internacionals, en particular Nacions Unides a través de la *Convenció dels Drets de les Persones amb Discapacitat* (CDPCD) ratificada per Espanya el 2008, han recomanat avançar en el progressiu abandonament de les modalitats d'escolarització segregada de l'alumnat considerat amb necessitats educatives especials, en el marc del procés cap a sistemes educatius plenament inclusius. L'estudi que presentem sorgeix d'un encàrrec del Ministeri d'Educació i Formació Professional a reconeguts experts sobre la inclusió, amb la finalitat de disposar d'evidències que donin suport a la presa de decisions que implica aquest compromís en matèria de drets humans.

A l'estudi en qüestió s'analitzen diferents experiències que compten amb una àmplia trajectòria; es tracta de processos similars desenvolupats sota diferents enfocaments. La seva riquesa deriva de la solidesa dels projectes desenvolupats i de la diversitat de casos. En concret s'analitzen quatre casos específics:

- La trajectòria d'Itàlia. Aquest país va iniciar una atrevida política de plena inclusió educativa en els anys setanta que va portar a escolaritzar tot l'alumnat amb discapacitat en els centres educatius ordinaris.
- El cas de Portugal que, com Espanya, va iniciar el camí de la progressiva escolarització inclusiva al voltant dels anys vuitanta i en la dècada de 2000 se li va donar un considerable impuls gràcies a la Llei de l'educació inclusiva de 2018. Aquesta llei promou la transformació dels centres d'educació especial en

centres de recursos i suport per a la plena escolarització inclusiva de tot l'alumnat en centres ordinaris.

- L'experiència de districte londinenc de Newham al Regne Unit que cap a 1981 es va proposar tancar gradualment els centres d'educació especial existents i escolaritzar tot l'alumnat en els centres educatius ordinaris.
- La província de New Brunswick, al sud-oest de Canadà, on cap a 1980 es va iniciar un procés de transformació inclusiva, escolaritzant progressivament tot l'alumnat dels centres d'educació especial en centres ordinaris. Es tracta d'un procés continuat i sostingut que paral·lelament ha implicat la millora dels centres educatius ordinaris, ja que progressivament han pogut disposar de més ajudes per respondre amb més eficàcia a les necessitats educatives de tot l'alumnat. Una experiència molt interessant que aporta bones i pràctiques idees explicades amb detall, la qual cosa s'agraeix. Es descriuen els diferents tipus de suport i l'interès de vincular la inclusió al canvi i la millora de les metodologies a les aules ordinàries. Un detall molt revelador: els recursos de suport que es proporcionen als centres, no es calculen en funció de l'alumnat "certificat" —el que en ocasions es converteix en un cert mercadeig entre els centres i els "certificadors"—sinó en funció de *la proporció natural* de nens i nenes en situació de discapacitat que hi ha a l'àrea atesa per l'escola. Aquest detall és clau per avançar cap a escoles inclusives d'una manera més equilibrada en una determinada àrea, evitant crear diferències entre elles. D'altra banda, han elaborat quantitat de guies, eines i documents orientatius que a l'estudi venen acompanyats dels respectius enllaços per poder-los descarregar. També s'intenta precisar els tipus d'atenció que els docents de suport han de proporcionar i quins percentatges aproximats de temps han de dedicar segons el tipus d'intervenció. Per exemple, el professorat de suport educatiu ha de dedicar com a mínim un 60% del seu temps a proporcionar suport directament al professorat de les aules ordinàries, col·laborant amb ells, un màxim de 25% en intervencions en petits grups i un màxim del 15% en tasques administratives directament associades al suport a docents i alumnat. En definitiva, una proposta clara, coherent i ben raonada que val la pena tenir en compte.

Des d'un altra punt de vista, cal assenyalar que l'estudi en qüestió analitza quatre trajectòries històriques, socials, i culturals molt diferents però complementàries entre elles. D'una banda, trobem experiències de dos països europeus molt propers a la nostra realitat (Itàlia i Portugal) i, d'altra banda, experiències d'origen anglosaxó, d'àmbit més limitat al no abastar tot un país. Es tracta d'una regió en el cas de New Brunswick i del districte d'una gran ciutat en el cas de Newham.

Aquesta diversitat de realitats aporta riquesa a l'estudi i suggereix la implementació de diferents alternatives a l'hora d'abordar l'escolarització inclusiva de l'alumnat amb més i més complexes necessitats de suport. Es pretén que totes aquestes

mesures serveixin de font i inspiració per planificar i implementar polítiques educatives i solucions concretes adaptades a la realitat espanyola. L'estudi aporta també unes interessants conclusions generals que **esbossen línies** i àmbits d'intervenció prioritaris per avançar en matèria inclusiva.

El més important és que ens aporta evidències de que "és possible" iniciar i implementar, de manera sostinguda, la transformació dels CEE perquè tota la seva experiència, sabers i capacitats s'orientin també al ple compliment del dret a una educació inclusiva, tal com va establir la Convenció dels Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPCD) des de fa més de dotze anys.

Teresa Huguet